

NIEKTORÉ ASPEKTY OCHRANY PEDAGOGICKÉHO ZAMESTNANCA A ODBORNÉHO ZAMESTNANCA 1.

Právny poriadok poskytuje pedagogickému zamestnancovi a odbornému zamestnancovi všeobecnú aj osobitú ochranu pred útokmi, ktoré sú priestupkami, trestnými činmi alebo zásahmi do jeho práva na ochranu osobitosti a jej prejavov a nastanú počas výkonu pedagogickej alebo odbornej činnosti alebo v súvislosti s ním. Potenciálnym útočníkom môže byť najmä: a) zákonný zástupca alebo iná blízka osoba dieťaťa a žiaka, b) dieťa a žiak (ktorého právna zodpovednosť je obmedzená alebo úplne vylúčená), c) iný pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec, d) skupina osôb.

2. Pedagogický zamestnanec a odborný zamestnanec má postavenie chránenej osoby podľa TZ, čo znamená, že trestný čin spáchaný na takejto osobe sa trestá prísnejšie. Týka sa to najmä týchto trestných činov: a) vražda (§ 145 TZ), b) zabitie (§ 147 TZ), c) ublíženie na zdraví (§ 155 TZ), d) poškodenie zdravia (§ 162 TZ), e) obmedzovanie osobnej slobody (§ 183 TZ), f) vydieranie (§ 189 TZ), g) hrubý nátlak (§190 TZ), h) nátlak (§ 192 TZ), i) porušovanie domovej slobody (§ 194 TZ), j) nebezpečné vyhrážanie (§ 360 TZ), k)výtržníctvo (§ 364 TZ).

3. Príklady konaní z praxe, ktoré môžu naplňať skutkovú podstatu trestného činu: a)zamknutie v kabinete –obmedzovanie osobnej slobody, b) fyzické napadnutie –výtržníctvo, ublíženie na zdraví, poškodenie zdravia, c) psychický teror a hrozby –nebezpečné vyhrážanie, d) vynucovanie lepšieho hodnotenia (lepšie známky) –vydieranie, hrubý nátlak, nebezpečné vyhrážanie.

4. Okrem ochrany pedagogického zamestnanca a odborného zamestnanca priznaním postavenia chránenej osoby považuje TZ spáchanie akéhokoľvek trestného činu voči pedagogickému zamestnancovi a odbornému zamestnancovi vo forme odplaty za to, že voči páchatelovi alebo jeho osobe blízkej si plnil povinnosť vyplývajúcu zo zákona, za priťažujúcu okolnosť, čo znamená pre páchatela prísnejší trest.

5. Ak sa pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec stal obeťou činu, o ktorom dôvodne predpokladá, že ide o trestný čin, môže podať trestné oznámenie podľa zákona č.301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov. Trestné oznámenie je oznámenie o skutočnostiach, že bol spáchaný trestný čin. V zásade ho môže podať každý, teda nielen obeť, ale aj očitý svedok alebo ten, kto bol obeťou o to požiadaný. Aj keď trestný čin nebol dokonaný alebo neskôr bolo konanie posúdené len ako priestupok, policajt, vyšetrovateľ ani prokurátor, ktorý je povinný trestné oznámenie prijať, nemôže pedagogickému zamestnancovi alebo odbornému zamestnancovi odoprieť pomoc, ktorú skutočne potrebuje, ak o ňu požiada.

6. Trestné oznámenie sa posudzuje vždy podľa obsahu, aj keď je nesprávne označené. Možno ho urobiť písomne, ústne do zápisnice na miestnom útvare Policajného zboru, ale aj faxom alebo elektronicky bez zaručeného elektronického podpisu –v týchto posledných dvoch uvedených prípadoch treba oznámenie potvrdiť písomne alebo ústne do zápisnice do troch pracovných dní, inak sa o ňom nekoná.

7. Pedagogickému zamestnancovi a odbornému zamestnancovi, tak ako všetkým fyzickým osobám poskytuje ochranu aj priestupkový zákon. Ide o priestupky proti občianskemu spolunažívaniu. Príklady konaní z praxe, ktoré môžu byť priestupkom: a) ublíženie na cti (nahrávanie na mobil, kameru, tablet, zhotovenie karikatúry s cieľom uraziť niekoho alebo ho vydať na posmech), b)

ublížení na zdraví z nedbanlivosti, c) úmyslné narušení občianskeho spolunažívania vyhrážaním ujmu na zdraví, drobným ublížením na zdraví, schválnoścami alebo iným hrubým správaním.

8. Priestupky proti občianskemu spolunažívaniu objasňujú v priestupkovom konaní orgány Policajného zboru aj na základe oznámenia prijatého od fyzickej osoby. Iba priestupok ublíženia na cti sa prejednáva len na návrh poškodeného pedagogického zamestnanca alebo odborného zamestnanca. Ak je možné priestupok prejednať v blokovanom konaní, môže o ňom konať aj obec (obecná polícia). Takýto priestupok musí byť spoľahlivo zistený a obvinený z priestupku musí byť ochotný pokutu zaplatiť.

9. Pedagogický zamestnanec a odborný zamestnanec má ako každá fyzická osoba právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy. Podobizne, obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy sa smú vyhotoviť alebo použiť len s jeho prívolením. V opačnom prípade má právo na ukončenie porušovania svojich práv, primerané zadostučinenie a náhradu škody. Týchto nárokov sa pedagogický zamestnanec a odborný zamestnanec môže domôcť v civilnom sporovom konaní žalobou podanou na súde, v obvode ktorého má žalovaný trvalý pobyt. Ak malo dôjsť konaním žalovaného ku škode, pedagogický zamestnanec a odborný zamestnanec môže podať žalobu na súde, v obvode ktorého má žalovaný trvalý pobyt, alebo na súde, v obvode ktorého došlo ku skutočnosti, ktorá ho poškodila alebo mu spôsobila nemajetkovú ujmu.

10. Podanie žaloby je spoplatnené súdnym poplatkom v závislosti od toho, či poškodený žiada aj náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Ak bola pedagogickému zamestnancovi alebo odbornému zamestnancovi v súvislosti s výkonom pedagogickej činnosti alebo odbornej činnosti spôsobená spáchaním trestného činu škoda alebo nemajetková ujma, je konanie o náhrade škody pred súdom oslobodené od platenia súdneho poplatku. To rovnako platí, ak mu ublížil páchatel na zdraví a spôsobil tak škodu vrátane škody na veci a šlo len o priestupok, nie o trestný čin.

11. Stále však platí, že najlepšou ochranou je prevencia, preto odporúčame vedeniu škôl a školských zariadení zahrnúť výchovu a vzdelávanie k potrebe úcty, rešpektu a dodržiavania práv pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov, ako aj iných osôb do ŠkVP.

12. MŠVVaŠ SR vydalo Praktickú príručku k ochrane práv pedagogického zamestnanca a odborného zamestnanca. Sú v nej uvedené modelové príklady, ako aj konkrétne prípady z praxe, kedy došlo k porušeniu práv zamestnanca. Poskytuje návod na riešenie vzniknutých negatívnych prejavov správania a spôsoby, ako im predchádzať.

Nadobúda účinnosť 01.09.2017

Mgr. Marcel Kinka
RŠ